

öles csenderesül lehet alkalmazni, kellő figyelemmel arra, hogy a varjútövis, kökény, vadrózsa, szeder és málna a keleti oldalra essék.

VI. Magas pontokra való bokrok.

Kevés az oly szívós természetű bokor, mely magas fekvésű helyeken a keletészaki szelek dermesztő hatását kiállani bírja. Legjobban daczol ezekkel a gyalog szeder, áfonya s téli magyal, bikk, cotoneaster, a törpe fenyő hegyi fajainak közbevegyítésével.

VII. Csenderesek.

Angliában az utóbbi időkben nagy ültetvényeket csináltak veresfenyőből, mely közé skót fenyőt és norvégiai lúczfenyőt vegyitettek. Ezen ültetvények főczélja haszon, de részben az is volt, hogy a vadnak rejtül szolgáljanak. S kétségkívül jó rejtet képeznek is ezek az első néhány évben, de ha tizenkettedik évükbe lépnek e fák, alsó galyaik lehullanak s a rejt alól kopárrá és hideggé válik. Hol ily fiatal ültetvények leginkább vadrejt végett készülnek, ott legjobb évenként pár holdat beültetni; minél több az erre való tér, annál jobb. Eszerint aztán a csász minden évben néhány holdat nyugodtan tarthat, míg a többiben rendesen foly a ritkítás. A részint haszon részint vadrejt végett készült ilyennemű ültetvények kétharmada veresfenyő, egyharmada lúczfenyő legyen. Ritkítás alkalmával a felesleg lúczfenyőt nem kell kivágni, hanem csak a tetejét lemetszeni, így aztán magától kivesz s csak a veresfenyő marad a tizenöt lépésnyi széles fasorok szélein, miután a lúczfenyő sötét lombozata sokszor boszantó a vadászra nézve, midőn t. i. a szárnyalt vad a közelebbi rejtbe menekül. A ritkítás alkalmával a levagdalt sudarakat és ágakat nem kell az ültetvényből eltávolítani, hanem az álló fák körül a földbe tűzni; ez alatt aztán könnyebben nő a fű és páfrán s telente örömet bűvik meg benne a vad.

(V. V. L.)

A sopronmegyei-czukorgyártás fokozatos emelkedése és ennek következtében az ott általánosan emelkedett közjólét és vagyoni gyarapodás.

1852-ik évben Soprony vidéken csak két gyár létezett, és ugyan: a n.-márton vidéki ugy nevezett félszer-falvai (Hirm) és a czinfalvai (Siegendorf).

E két gyár kezdetben mindössze ötszáz hold répa termésével foglalkozott.

1854-ik év elején keletkezett N.-Czenken a harmadik gyár, kezdetben 4—500 hold répa termeléssel. A Czenken nagy szorgalommal életbe léptetett répa termelésnek áldásos befolyása a földművelés, állattenyésztés, és ezek után elmaradhatatlanul bekövetkezett jövedelem emelkedésére lassan és fokenkénti haladásra buzdította a közel fekvő birtokosokat, és megyei gazdákat, hogy a répatermelést ők is gazdaságaikban meghonosítsák.

Már 1860-ik évben a czeni cukorgyár 1500 holdon termett répát gyártott fel, mi az utóbbi években 2000 holdig emelkedett.

A répatermelésnek ily fokozatos emelkedése — különösen a Czenktől Szombathely felé vezető vonalon, hol jelenleg vasuti összeköttetés is van — arra indította a czeni gyári részvényes társulatot, hogy egy második gyár felállításához fogjon, mely ezen évben a Répcze mentén Csepreg vidékén felső Bükön fel is épült, és jelenleg már működésben van, úgy hogy a czeni társulat, ma két gyárban mintegy 3500 holdon termelt répát dolgoz fel.

A czeni vidéktől lefelé mindinkább megkedvelt, és az ottani birtokosok által szerencsésen felkarolt répatermelésnek rendkívüli gyarapodása lehetővé tette, hogy Csepregen — a büki gyár tőszomszédságában — ugyan ezen évben egy második gyár állíttathatott fel Schöller Sándor s társai által, mely szinte legalább is 1500 hold répa termést biztosított már első évben magának, és ez idő szerint a gyártást már megkezdette.

A birodalmi cukorgyárosoknak f. évi június 29. és 30-án Pesten tartott nagy gyűlésén felolvasott bizottmányi jelentés — mely nyomtatásban is megjelenve a tagok között számtalan példányban kiosztatott — igen érdekes és kétségbe nem vonható adatokat és közleményeket tartalmaz, melyek szerint a sopron-vidéki cukorgyártásnak rendkívüli gyarapodása constatálva van.

Statistikai adatokkal s számokkal támogatva bizonyos, miszerint Soprony vidékén, de főleg a Czenktől Szombathely felé eső alsó vonalon — hol 1852-ik évben mint már a bevezetésben említve lőn — csak két gyárocska 500 hold répatermeléssel léteztetett — jelenleg 7—8 gyár áll fenn, összesen 10—12,000 hold termeléssel.

A cukorgyártásnak kitünően előnyös befolyása a földnek nagyobb jövedelmezhetésére (mert az egy holdon termelt répának átglyártás utáni brutto értéke 4—500 frtig is terjed) a földbirtok értékének emelkedését vonta maga után; a földbér ottan háromszorosra fokoztatott; számosak voltak az esetek, hogy a gyárosok egy cat.

holdért — saját költségein eszközölt művelés mellett — 75 ftnyi évi bért is fizettek, és ezenfelül a bértelt földeken termelt répának törkölyét (Presslinge) mint elismert kitünő takarmányt teljesen ingyen visszaadták a birtokosnak.

A vagyron szaporodás a mondott vidéken e szerint annyira emelkedett, hogy a fogyasztás a gyárakhoz közel eső falvakban nagyobb jelenleg, mint bármely provinciális városban országszerte; és midőn a fenebbi gyáriparnak keletkezésekor mintegy 15 év előtt két gyárocska emberi kéz és ügyes munkás kezek hiányát volt kénytelen tapasztalni, ma már e részben nincs többé panasz, a folytonos munkát nyújtó vállalatok csakhamar kaptak a közel vidékről elegendő, s most már kitünően ügyes munkásokat, úgy, hogy e részben nem lehet többé panasz.

Hol folytonos munkát adó van, oda sereglenek tömegesen a munkát keresők, és kedvelők, és a keresetnek folytonossága és az ez után származó gyarapodhatási lehetőség a népet munkássá és takarékosná teszi, és vele a munkát mint áldásthozó forrást megkedvelteti.

Az iparos külföldnek számos tagjai fordultak meg Soprony s Czenk vidékén, s meglepetve valának az ottani általános földművelésnek virágzó, és a cukorgyári iparnak szerintök is magas álláspontja által, és hajlandók voltak örömmel ezt ismételve beismerni, mint ez az említett bizottmányi jelentésből is kitűnik.

És valóban az ottani vidék gazdasági állapotja oly szembetűnő képet mutat fel a szemlélő előtt, miszerint azt teljesen párvonalba lehet tenni a continens] bármely vidékével; valamint az ottani gyáripár is jogosan versenyezhet a külföld bármely e teréni iparával.

Legyen szabad ezek után egész igénytelenséggel feljegyezni, miszerint ezen kedvező sikerrel jutalmazott jelenlegi álláspontnak — tekintve az ottani vidék felvirágoztatását s anyagi jeles gyarapodását — előmozdítása, eszközlése, hogy ne mondjam megállapítása körül Czenknek is jó része van, és a tagadhatlanul a Czenken keletkezett industrialis irány e részben nagyot lendített, különösen kiemelendő ez érdemben a czenki s büki cukorgyároknak igazgatója s részvényes társa, tekintetes Gonzalles Károly ur, kinek jeles szakképzettsége, és rendkívüli buzgalma és tevékenysége az ottani gyáripárt megalapította, és a jelenlegi magas fokra emelte; kinek humanus emberszerető

szive és áldozati készsége vidékszerte ismeretes, és az ottani vidék népe őtet, mint áldást terjesztett tényező, tiszteletben és közelismerésben részesíteni örömmel hajlandó.

Gedellő sept. 15. 1867.

(G. L.)

Hajnik János.

Franciaország.

Világtárlati tanulmány.

Wesseli József után, közli Bedő Albert.

A francia általános catalogus minden osztálya bevezetéssel van ellátva, mely átnézetét adja annak mi e részben Franciaországban feltatálható. Azon részletes catalogus pedig, melyet az államerdészeti igazgatóság az általa kiállított tárgyakhoz mellékel, számos és igen becses stáistikai adatot tartalmaz.

A franciaországi erdőstáistikára vonatkozó következő adatokat a cs. erdőinspector De Gayffier által a 41-ik osztályhoz irt bevezetésből, részint pedig a Nancy-i cs. erdészeti tanintézet által szerkesztett részletes catalogusból meritjük és még abból mit a mostani kiállítás szolgáltatót.

Franciaországnak 8·9 millió hektáron álló összes erdőterülete a következő osztályokba esik:

	millió hectár
Államerdők	1,1
ebből 49 ^o / _o vagy 0,54 millió hektár *) szálerdő és 51 ^o / _o vagy 0,56 millió hektár közép- és sarjerdő.	
Községek és nyilvános intézetek erdei	2,0
ebből 36 ^o / _o vagy 0,72 millió h. szálerdő és 64 ^o / _o vagy 1,28 millió hect. közép- és sarjerdő.	
Magánosok erdei	5,8
ezeknek 17 ^o / _o vagy 0,99 millió hektár szálerdő és 83 ^o / _o vagy 4,81 millió hektár sarjerdő.	

A franciaországi erdők azon terjedelmes erdőségek romjai, melyek egykor a birodalom területének nagyobb részén álltak.

De Baumont Illyés azt mondja hogy Franciaországnak két szélső typusa van. Egyik Páris harmadképletű tág medencéje, másik a középhegység fensikjának granitja. Páris vonzerővel bir, a földmivelést és ipart virágzásra emeli és a népszaporodásra befoly. A

*) 1 hectar = 1.7374 cat. holddal.